

هر چا ته د پناه اخستلو حق حاصل ده

د پناه غوښتلوالا د پاره معلوماتي کتابچه

تعارف: تاسودا وخت لیتویا کي استوګن ئي. لیتویا په مشرقي یورپ کي د یورپي یونین غړي وطن ده. سرکاري ژبه ئي لیتوین ژبه ده. تاسو د سیاسي پناه غوښتو په حقله عرضي ورکولې شئ که چري تاسو دا کزئې جې ستاسو خپل وطن ته په واپسئ کولو تاسو په ستونزو کي اخته کېدې شئ او که چري تاسو ته خپل وطن کي د سرکاري چارواکو په لاس تحفظ نه ملاوېږي.

یادګیرنه. هر چا ته د پناه اخستلو حق حاصل ده

هر چا ته د عالمي قانون لاندې خپل وطن ته په زور زبردستئ واپس کولو په ضد د پناه اغستو حق حاصل ده.

په لیتویا کي تحریري شکل کي شوي رابطه ډیر وزن لري. که تاسو چارواکو ته هر ډول عرضي کول غواړئ نو دا خبره به خامخا په لیکلو کي راوړئ. له دي کبله، هرکله جې تاسو د یوې ستونزې سره مخ شئ نو دا کوشش اوکړئ جې په لیک کي ئي راوړئ. تاسو دا لیکل په خپله مورنئ ژبه کي یا هر هغه ژبه کي کولې شئ کومه جې تاسو لیکلې یا وئیلې شئ.

پناه – مهاجر او متبادل حیثیت (که چري تاسو داسي حالاتو کي ئي ...)

که چري تاسو خپل اصل وطن له دي کبله پرېږدې وي جې هلته ستاسو بنیادي حقوقو او آزادئې ته خطر وه، او یا تاسو له ذات، مذهب، قومیت، سیاسي راني یا د یو خاص ټولګي د غړي په توګه سزا درکړې شوي وه یا د سزا درکولو هسه وه او ستاسو وطن (سرکار) دي خبرې ته تیار نه وو جې ستاسو حفاظت اوکړي، نو تاسو لیتویا کي پناه اغستې شئ. د پاس ذکر کړي شوي حالاتو نه جې هریو حالت مخي ته راغي نو تاسو ته به لیتویا کي د مهاجر حیثیت درکولې شي او د مستقل اوسیدو له پاره به تاسو ته اجازت یعنی پرمټ درکولې شي.

کله جې تاسو خپل اصل وطن له دي کبله پرېږدئ جې هلته اوسیدو یا هلته واپس تک له کبله ستاسو ژوند، وجود یا آذائت ته د مسلح جنګ نه، په وطن کي د عام دهشت نه، بهرني حملي نه یا په غټه توګه د انساني حقوقو خلاف ورزئې نه خطر وه، نو تاسو ته به لیتویا کي پناه درکولې شي. که چري د پاس ذکر کړي شوي حالاتو نه هریو حالت مخي ته راغي نو تاسو ته به لیتویا کي متبادل حیثیت درکولې شي او د اوسیدو له پاره به تاسو ته عارضی اجازت یعنی پرمټ درکولې شي کوم جې به کال بعد نوي کولې شي.

د پناه غوښتلو له پاره تاسو له څه کول پکار دي؟ تاسو له پکار دي جې د کوم حد پوري کولې شئي نو لیکلو کي د پناه غوښتلو په غرض عرضي ورکړئ که نه زباني عرضي اوکړئ. تاسو دا کار په هوانی اډه یا سمندري اډه، یا هر هغه ځاني کولې شئ کوم ځای جې تاسو د لیتویا پولې نه دننه راځئ. تاسو د پناه له پاره عرضي هغه وخت هم ورکولې شئ کله جې تاسو لیتویا ته رسیدل اوکړئ. تاسو به د ستیت بارډر کارډ د زمکي چوکئ (جې وړاندي به ورته مونږ SBG وایو)، د شهریت او هجرت د معاملو دفتر یا آفس آف سیتیزن شپ اینډ مانیګریشن آفیزرز (جې وړاندي به ورته OCMA وایو)، قامي پولیس (جې وړاندي به ورته SP وایو) او یا د جیل چارواکي یعنی پریزن ایډمنسټریشن (جې وړاندي به ورته PA وایو) کي د یو سره خپله عرضي جمع کوئ.

تاسو به دي دفترو ته یو دفتر کي د پناه غوښتلو په غرض، په خپله مورنئ ژبه کي یا هر هغه ژبه کي جې تاسو ئي وئیلې شئ، عرضي جمع کوئ. که چري تاسو انګرېزي، روسي یا فرانسې ژبه وئیلې شئ، نو دا به ډیره ښه وي جې تاسو دي ژبو نه یوه ژبه کي خپله عرضي اولیکئ، ځکه جې زیات تره سرکاري چارواکي دا ژبي وئیلې شي او دي ژبو باندي بغیر د ترجمان نه پوهېږي. ولي تاسو له به دا واک درکولې

شي جي د خبرو اترو له پاره د خپلي خوښي ژبه اوتاکي. که ستاسو څه مخصوص ضرورت وي (لکه بدني يا دماغي حالات) نو تاسو SBG، OCMA، SP يا PA د خپل دغه ضرورتونو نه خبرو لي شئ. دا خبره به ډيره غوره وي چې تاسو د خپلو ضرورتونو نه چارواکي هم په هغه ورځ خبر کړئ کله چې تاسو عرضي جمع کوئ.

يادگيرنه. تاسو دا حق لرئ چې کوم وخت غواړئ نو د چارواکو نه معلومات او غواړئ. دا د سرکاري چارواکو دمه واري ده چې تاسو له معلومات درکړي. مهرباني کوئ او د هغوي نه د معلوماتو غوښتنه کوئ چې هر څه درته صفا وي.

په دي پسي به څه کوئ؟ کله چې تاسو د پناه له پاره عرضي ورکړئ نو په هغه ورځ يا د هغې نه سمدستي وروستو، تاسو به د چارواکو سره "ابتدائي انټرويو يعني خبري اتري" کونئ، کومې کې به د SBG چارواکي ستاسو نه ذاتي معلومات غواړي، ستاسو تصوير به اوباسي او کوټي به درنه لکوي. SBG به ستاسو د حالاتو په اړه ستاسو نه نور تپوسونه هم کوي. تاسو به هر هغه کاغذ، ليک يا ثبوت چارواکو ته حواله کوئ د کومې نه چې ستاسو د شهرت او د وطن پته لگيدې شي. دا ستاسو د فائدي په اړه د ټولو نه مهمه خبره ده چې د خپل پيژندگلو په حقله ټول کاغذونه او ثبوتونه په حفاظت اوسائ!

يادگيرنه. ستاسو سره موجود ټول کاغذات ډير مهم دي. مهرباني اوکړئ محفوظ ئي اوسائ.

د پناه غوښتنو په حقله ورکړي شوي ټول درخواستونه به په لس کارکونکو ورځو کې OCMA ته وړاندي کولې شي. که چرې عرضي د ليتويا پولې نه تيريدو په وخت يا په ترانزيت زون کې ورکړي شوي وي، نو OCMA ته به په دوه کارکونکو ورځو کې ملاؤ شي.

که چرې تاسو ليتويا کې دننه استوگن ئي نو په لس ورځو کې، او که چرې د ليتويا پوله باندې يا ترانزيت زون کې موجود ئي نو پنځه کارکونکي ورځو کې، OCMA دا ټاکنه کوي چې آيا ستاسو په عرضي غور اوکړي که نه. که چرې تاسو بل يورپي وطن کې هم د پناه له پاره عرضي ورکړي وي نو OCMA دا فيصله هم کولې شي چې ستاسو عرضي دي هم هغه وطن کې فيصله کړي شي (دي ته ډبلن پرسيجروائي). که چرې تاسو بل يورپي وطن کې د پناه اغستوله پاره عرضي نه وي ورکړي نو بيا به ستاسو د OCMA چارواکو سره ښه په غور او تفصيل سره انټرويو يعني مرکه کېږي (د اولني مرکې يا انټرويو نه په سيوا تفصيل سره). په دي مرکه کې تاسو خپله قصه کولې شئ چې ستاسو سره څه معامله شوې ده، تاسو څنگه اوولې خپل وطن پرېښودو باندې مجبوره شوئ، او د څه له کبله تاسو خپل وطن ته واپس تگ نه شئ کولې. دا مرکه به د هغه وخت نه وروستو دوه مياشتې کې کېږي کله چې د OCMA چارواکي دا ټاکنه اوکړي چې ستاسو په عرضي به غور کوي. دا خبره ياد ساتئ چې تاسو مرکه کې څه هم وئيل غواړئ نو هغې باندې په دمه زړه او استقامت سره سوچ او فکر اوکړئ.

يادگيرنه: ياد ساتئ چې تاسو دا حق لرئ چې هغه ژبه کې خبري اوکړئ او تاسو ته هم هغه ژبه کې خواب درکړي شي په کومه چې تاسو پوهيږئ. تاسو د ترجمان غوښتنه هم کولې شئ.

ستاسو په عرضي چې هروخت هر څه عمل کولې شي نو تاسو له به د ضرورت په محال ترجمان درکولې شي. که چرې تاسو د ترجمان په خبره نه پوهيږئ، يا تاسو ته دا احساس کېږي چې ترجمان ستاسو خبره ټيکه په ټيکه نه شي ترجمه کولې، نو يادگيرنه چې تاسو مرکه کولو والا يعني انټرويو اغستو والا چارواکي خبر کړئ. تاسو د ترجمان د بدلولو له پاره هم وينه کولې شئ.

کله چې ستاسو عرضي اوکتلي شي نو په 20 کارکيدونکي ورځو کې به ستاسو عرضي باندې فيصله کېږي (دي ته تيز رفتار عمل وائي) يا پري فيصله 3 مياشتو کې هم کېدې شي (دي ته عام رفتار والا عمل وائي)، خو د پناه غوښتلو له پاره ورکړي شوي ستاسو عرضي د تاريخ نه به فيصله د شپږ مياشتو نه تر 15 مياشتو پوري نه ځنډولې کېږي.

کله چې تاسو د پناه په اړه عرضي جمع کړئ نو دغه ورځو کې به تاسو ته د پناه غوښتلو والا خلقوله پاره جوړ شوي ځاني کې استوگنه درکولې شي چې ورته "موسينيکي" وائي (چې د ليتويا سربنار ريگا ته نژدې دي)، يا بل ځاني هم کېدې شي کوم ځاني چې ستاسو د استوگنې له پاره ځاني ملاؤ شو. که چرې تاسو گرفتار کړي شوي ئي نو تاسو به د گرفتار کړي شوي خلقوله پاره جوړ شوي د اوسيدو ځاني ته ليکلي شئ.

د بنديز لگولو اقدامات: د SBG سره دا اختيار شته چې تاسو باندې بنديز اولکئ، خو دا خبره به درته په ډاکه کوي چې د څه کبله په تاسو بنديز لگولې شي. د بنديز عمل کې دا خبرې کېدې شي الف) د SBG په يوه خاص علاقه کې اندراج کول (وب) قيد. که چرې چارواکي په تاسو باندې د بنديز لگولو فيصله اوکړي، نو تاسو به په ليکلو کې خبروې او هغه ژبه کې به درته ټول تفصيل وائي کومه ژبه باندې چې تاسو پوهيږئ. SBG به تاسو له دا معلومات هم درکوي چې تاسو د بنديز عمل په ضد څه کولې شئ او دا معلومات به هم درکوي چې تاسو په دي اړه د سرکار نه څه رنگ امداد غوښتي شئ (قانوني امداد څه رنگ اغستي شئ). که چرې تاسو غواړئ چې د سرکار د اړخ نه دي تاسو ته بغير له پيسو قانوني امداد ملاؤ شي، نو تاسو به د SBG سره عرضي يعني درخواست جمع کوئ. SBG به ستاسو عرضي د امداد له پاره ليکل ايد ايدمنسټريشن يعني د قانوني امداد دفتر ته ليکي، کوم چې د قانوني امداد ورکولو سرکاري دفتر دے. تاسو دا هم کولې شئ چې د سرکار په ځاني د هغه علاقائي غير سرکاري ځايونو نه قانوني امداد او غواړئ کوم چې بغير له پيسو قانوني امداد ورکوي (د داسي ځايونو تفصيل د کتابچې په آخري ورکړي شوي دے).

قانوني امداد: د قانوني امداد غوښتونکي په توګه، تاسو دا حق هم لرئ چې په خپلو پيسو ځان له وکيل اوکړئ. په دغه شکل کې دا خبره مهمه ده چې تاسو د وکيل سره دا ليک اوکړئ چې د هغه پيسې به د کار کولو نه مخکې ورکړئ. که ستاسو سره پيسې نه وي يا کي وي، نو غالب گمان دا دي چې تاسو ته به د پناه غوښتو په اړه يواځې د سرکار د اړخ نه ورکونکي قانوني امداد ملاوېږي. د سرکار له اړخ نه ورکونکي قانوني امداد سره تاسو د OCMA د فيصلو په ضد د ضلعي عدالت مشر يعني ايډمنسټريټيو ډسټرکټ کورټ ته هم عرضي يا اپيل کولي شئ. که تاسو غواړئ چې تاسو ته دي د سرکار د اړخ نه بغير د پيسو قانوني امداد ملاؤ شي نو تاسو د SBG يا د OCMA سره خپل درخواست يا عرضي جمع کولي شئ.

يادکېږنه: د SBG يا د OCMA د اړخه کړي شوي هره يوه فيصله تاسو د قانون په رنډا کې چيلنج کولي شئ. که چرې تاسو غواړي چې د OCMA د فيصلې خلاف يا چې تاسو باندې کوم بنديزونه لگولي شوي دي، د هغې خلاف لار شئ، نو تاسو د سرکار د اړخ نه ورکونکي بغير د پيسو امداد په اړه درخواست يعني عرضي ورکولي شئ.

هر کله چې ستاسو د پناه اغستو په حقله فيصله تاسو ته ملاؤ شي: تاسو ته به فيصله د OCMA نه ملاوېږي.

دا فيصله ستاسو حق کې هم کېدې شي (لکه ستاسو د پناه له پاره ورکړي شوي درخواست منظور شي او تاسو دلته د يو مهاجر (bégli) په ډول اوسېدې شئ، يا د کړاې په يو محفوظ ځايي (alternatīvais status) کې اوسېدې شئ، که چرې تاسو له د مهاجر حيثيت درکړې شي نوور سره به تاسو له يوشناختي کاره هم درکولي شي د کومې معياد چې به د 5 کالو پورې وي. که چرې تاسو ته د کړايه دار په حيثيت پناه ملاؤ شي نو ستاسو د کاره معياد به يو کال وي. دغه شان به تاسو د صحت سهولت، د سکول اور يونيورسټي، او نور عوامي سهولتونه هم په هغه ډول ملاوېږي څه رنګې چې د ليتويا خپلو خلکو ته ملاوېږي. تاسو ته به دا حق هم حاصل وي چې دلته کار اوکړئ. تاسو دا هسه هم کولي شئ چې د خپلې کورنۍ لټون اوکړئ او ځان پسې ې لټويا ته راوئ، دي ته د خاندان يووالي يعني فيملي ري يونيفيکيشن وائي. خو دا خبره ياد ساتي چې دا يو اوږد او پيچيده عمل دے.

که چرې ستاسو حيثيت د مهاجروي، نو تاسو ته به د 12 مياشتو پورې هره مياشت 139 يورو امداد ملاوېږي، (يا به درته لس مياشتي امداد ملاوېږي او داوولني دوه مياشتو امداد به درته په اوله کې په يو ځاي ملاوېږي، خو په دي شرط چې کله تاسو دا ليک کورئ نو د هغه وخت پورې به قانون کې تبديلي راغلي وه). د خاندان د هريو دويم يا دريم غړي له پاره، يا د هغه کسانو له پاره چې عمر ئې د 18 کالو نه کم وي، 97 يورو امداد به هم ورکولي شي. دا هم ممکنه ده چې تاسو د ليتويا ښاري يا اوسيدونکي جوړ شئ. که تاسو د 5 کالو پورې د مهاجر په هيڅ پاتي شئ نو تاسو د مستقل اوسيدو او شهرت اغستوله پاره د قانون لاندې عرضي ورکولي شئ. که چرې تاسو د کړايه له کور کې يا د بل چا سره استوګن ئې نو دغه حال کې تاسو 10 کاله بعد د مستقل اوسيدو يعني شهرت له پاره عرضي ورکولي شئ.

که چرې فيصله ستاسو خلاف او شي (يعني ستاسو عرضي اونه منلي شي). که چرې فيصله ستاسو خلاف وي او تاسو دا کړئ چې تاسو خپل وطن ته واپسي نه شئ کولي ځکه چې هلته تاسو ته خطر ده، نو تاسو د عدالت سره رجوع کولي شئ چې په دغه فيصله نظر ثاني اوکړي. په دغه صورت کې تاسو د OCMA د فيصلې خلاف په ډسټرکټ ايډمنسټريټيو کورټ يعني د ضلعي عدالت کې اپيل کولي شئ. د دي له پاره ستاسو سره يوه مياشت وخت دي (که چرې ستاسو عرضي په تيز رفتار عمل سره کتلي شوي نو بيا ستاسو سره 15 ورځې وخت دے) چې OCMA خبر کړئ چې تاسو د هغوي د فيصلې سره اتفاق نه لرئ. د فيصلې خلاف تللو په اړه تاسو دا حق لرئ چې د سرکار قانوني امداد تر لاسه کړئ.

ياد کېږنه: د OCMA فيصله اخري نه وي. که چرې تاسو د فيصلې سره اتفاق نه لرئ، نو تاسو ډسټرکټ ايډمنسټريټيو کورټ يعني د ضلعي عدالت ته په يوه مياشت يا 15 ورځو کې دننه اپيل کولي شئ، 15 ورځې هغه شکل کې که چرې ستاسو په عرضي په تيز رفتار سره کار شوي وي. په دي حقله نور شرطونه په فيصله کې ورکولي شي.

مهرباني اوکړئ او د دي معياد خيال اوسائئ، ځکه چې کله دا معياد ستاسو ته تير شو، نو OCMA به دا کتري چې تاسو د هغوي د انکار فيصله قبوله کړي ده او ستاسو په لاس کې به يواځې دا موقع پاتي شي چې دويمه عرضي ورکړئ. OCMA به ستاسو دويمه عرضي په تيز رفتار سره په عمل کې راولي او کار به پرې کوي، او يواځې د هغه حقيقتونو جائزه به اخلي کوم حقيقتونه چې نوي وي او ستاسو زري عرضي کې نه وي ذکر کړي شوي. که خبره دويم درخواست ته لاره شي نو ډيره کرانه به وي چې تاسو ته پناه ملاؤ شي.

عدالتي عمل د 5 ورځو نه تر 3 مياشتو پورې اغستي شي. که چرې ستاسو اپيل رد کړي شي نو د پناه اغستو په اړه به ستاسو ټول عمل ختم شي. او دي سره به ستاسو خپل وطن ته د واپسئ عمل شروع کړي شي او تاسو ته به د وتلو حکم درکړي شي.

په اخره کې: دا خبره ممکنه ده چې د پناه اغستو عمل په دغه ډول تر سره نه شي کوم چې دي کتابچه کې بيان شوي دي. که تاسو ته د يوې خبرې په اړه رنډا نه وي او تاسو کتري چې ستاسو حق تاسو ته پورا پورا ملاؤ نه شو، نو په دي خبره غصه او قهر مه کوئ، د خپل حق له پاره اوچت شئ او د OBG يا OCMA د چارواکو سره خبره اوکړئ. په هر قسم حالاتو کې د سرکاري چارواکو سره رابطه کوئ او يا د هغه غير سرکاري دفتر سره رابطه کوئ کوم چې تاسو له بغير د پيسو قانوني امداد او مشوره درکوي.

تاسود کوم خائي نه امداد اغستي شي؟

د انساني حقوقو په اړه د لیتویا مرکز:

Latvijas Cilvēktiesību centrs
Alberta iela 13, Rīga,
LV-1010

تيلي فون: +371 67039290

فيكس: +371 67039291

اي ميل: office@humanrights.org.lv
www.humanrights.org.lv

يوه خود اختياره، غير سرکاري اداره کومه چي د پناه اغستونکو او لیتویا ته غير قانوني هجرت کوونکو له پاره د UNHCR د پراجيکت لاندې بغیر د پيسو قانوني امداد ورکوي.

عوامي پناه گاه "سیف هاؤس"

NVO "Patvērumš „Drošā māja"
Lāčplēša iela 75-9/10, Rīga,
LV-1011

تيلي فون: +371 67898343 (يواخې په لیتوین ژبه كي)

+371 25565098 (په انگرېزي ژبې كي)

اي ميل: konsultacijas@patverums-dm.lv

ويب سائت: www.patverums-dm.lv

عوامي پناه گاه "سیف هاؤس" هغه خلقوته امداد ورکوي څوک چي د کور نه تختولي شوي وي، قانوني طور ئي هجرت کړي وي، بل وطن كي پناه غواړي، مهاجر، يا هغه خلق چي لیتویا كي ورتا څه متبادل استوکنه ورکړي شوي وي.

د لیتویا ريډ کراس:

Latvijas Sarkanais Krusts
Šarlotes iela 1 d, Rīga,
LV-1001

تيلي فون: +371 67336651

فيكس: +371 67336652

ويب سائت: www.redcross.lv

د نورو څيزونو سره سره ضرورت مند خلقو ته رهنمايي، معلومات، امداد، جامي او پناه ورکوي.

د زنانوؤ له پاره د امداد خائي "مارتا":

Biedrība Resursu centrs sievietēm "Marta"
Maģisa iela 49 – 3
Rīga, LV-1009

تيلي فون: +371 67378539

فيكس: +371 67378538

اي ميل: centrs@marta.lv

ويب سائت: www.marta.lv

زنانوؤ ته بغیر د پيسو قانوني، د دماغي او معاشرتي مسئلوه اړه په لیتوین، روسي او انگرېزي ژبه كي امداد ورکوي.

د مهاجرو له پاره د قامي ملتونو لويه ټولنه چي ورته يونائيټډ نيشنز هائي کمشنر فار ريفيو جيز (UNHCR) وائي، د هغي د شمالي يورپ دفتر

Ynglingagatan 14, 6th fl.,

SE-113 47,

Stockholm, Sweden

تيلي فون: +46 8 457 48 80

فيكس: +46 8 457 48 97

اي ميل: swest@unhcr.org

ويب سائت: <http://www.unhcr-northerneurope.org>

UNHCR د متحده قامونو د سوري لاندې کار کوونکي اداره ده کومه چي په عاليي ډگر د مهاجرو د حفاظت او د هغوي د کشالو هوارولو په اړه کار کوي. د UNHCR بنيادي کار دا دي چي د مهاجرو د حقوقو حفاظت اوکړي او د هغوي د سوکالي له پاره کامونه اوچت کړي. UNHCR کوشش کوي چي دا خبره يقيني کړي چي پناه غوښتونکي هر بنده ته د هغه حق اورسي او په بل وطن كي هم د هغه د حقوقو حفاظت او شي، او که خپل وطن ته واپسي کول غواړي نو چي د واپسي انتظام ئي اوکړي شي. هر پناه غوښتونکي، مهاجرا هغه بنده چي په يو متبادل حيثيت او سيکي، UNHCR ته د عرضي کولو حق لري.

د قانوني امداد دفتر:

Juridiskās palīdzības administrācija

Pils laukums 4, Rīga,

LV-1050

تيلي فون: +371 67514208, +371 80001801

فيكس: +371 67514209

ايم ميل: jpa@jpa.gov.lv

ويب سائت: www.jpa.gov.lv

دا دفتر هغه خلقوته قانوني امداد بغیر د پيسو ورکوي کوم خلق چي چار نه لري.

د محتسب دفتر:

Tiesībsarga birojs

Baznīcas iela 25, Rīga,

LV-1010

تيلي فون: +371 67686768

فيكس: +371 67244074

اي ميل: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

ويب سائت: www.tiesibsargs.lv

د يو بنده د اړخ نه جمع کړي شوي شکايت جاتزه اخلي، عرضي وصولوي، د انساني حقوقو په اړه مشوره ورکوي او په زور د وطن نه وېستونکو نگراني کوي.